

impotriva forțelor oarbe ale destinului, sau chiar *Hecuba* cea mult laudată pentru virtuțile-i educative încă de inițiatorul premiei ei bucareștene, Ion Heliade Rădulescu — ocotind, deci aceste titluri, spectacolul-lecție ne oferă o scenă din *Bacantele* lui Euripide, nesemnificativă ca substanță și neconvingătoare estetic (asta e, tălicule, splendoarea teatrului antic?) prin mișcarea scenică neordonată, nearmonioasă, urită, a evoluției bacantelor, o scenă din *Prometeu* lui Eschil, unde un Hefaiostos ostentativ schiop (ne închipuim lesne atenția copiilor, gata să ridă de defectele fizice, robită cu desăvârșire de zisa claudicație și nemaiurmând nimic din ceea ce ar trebui să fie tulburătorul conflict al unei personalități executând un ordin contrariu voinței și convingerilor sale) în controversă cu un Cratos (apropro de lecție, așa, *Cratos* îl cheamă pe zeul întruchipând forța oarbă, și nu „Galos”, cum scrie în caietul-program cu care va pleca acasă școlerul) nereușit în acest rol, rostit ca o objugație de vagmiștru, cu un Hermes semănând a gide din „Eu sint Irod împărat, din picior cind am dat”, unde toți acești trei deci îl înlanțuie pe cumplita stîncă pe falnicul *Prometeu*, al cărui tulburător monolog ajunge ciuint de tile în sală, rostit fiind de un actor lipsit cu desăvârșire de temperament dramatic, și, în sfîrșit, (atenție! în spectacol va trebui neapărat prevăzută o pauză înainte de acest fragment) o „epitomă” din *Electra* lui Sofocle, din care s-a extrapolat, cu ciștig pentru valoarea educativă și fără nici dureroasă pagubă pentru înțelegerea textului, scena asasinării lui Egist și a Clitemnestrei, săltată peste medie de reala forță tragică, sporită acum și ca ataraxie, a Nataliei Arsene (pe care o vedem cu plăcere în acest rol) și de acuratețea interpretării lui Ion Ilie Ion.

Un bun comentariu al lui Al. Mitru și foarte sobra și simpla (era să zic simplista) scenografie a Elenei Simirad Munteanu nu izbutesc să ridice spectacolul la nivelul scopului propus. Harnicului și experimentatului regizor N. Al. Toscani nu putem decât să-i exprimăm încă o dată admirația noastră pentru cutezanța de a înfrunța un asemenea spectacol cu forțele actricești de care dispune — sau, mai degrabă, nu dispune — teatrul.

Orieum, pentru viitoarele „lecții, spre a face ca spectacolul să fie, vorba lui Cipariu, mi se pare, și „procopsitoriu și desfătătoriu”, ponderea, atenției va trebui să stea în alegerea textelor, în așa fel încît din faptele cele foarte rele săvîrșite de Medeea, bunăoară, și de succesorii ei (mă înfior gîndindu-mă că va trebui străbătută pădurea de crime și incesturi a teatrului elisabetan) să le fie înfățișate tinerilor spectatori mai cu seamă tilcurile de înaltă umanitate și de frumusețe sufletească în stare să formeze un caracter.

Radu Albala

Teatrul Național
„Vasile Alecsandri” din Iași

SÎMBĂTĂ LA „VERITAS”

de M. R. Iacoban

Într-o sîmbătă de primăvară, la Iași (pe scena atît de improprie unui spectacol de teatru a Casei de Cultură a Studenților), am fost invitați la „*Veritasul*” lui Mircea Radu Iacoban.

Despre premiera giuleșteană am scris la timpul potrivit, evidențind „vocea” personală, originală a scriitorului ieșean în contextul dramaturgiei contemporane. Ne bucură că ne-am găsit confirmate părerile și aprecierile de atunci. Programul de sală cuprinde o mică „antologie” critică: „12 cronicari de teatru vă prezintă piesa lui Mircea Radu Iacoban — în care, pe diverse planuri, 12 condeie critice se întîlnesc în aprecierea textului dramatic.

Iată-ne, deci, la cîteva sute de metri doar de fastuoasa, bătrîna sală a Naționalului ieșean (ale cărei reparații sint atît de așteptate) la întîlnirea cu „absolvenții” lui Mircea Radu Iacoban, în seara în care un grup de foști colegi trăiesc voluptatea dulce-amară a autoconfesiei, ping-pong-ul dialogului liric, umorul discret cu surdina delicateței... Originală în spectacolul ieșean e dubla ipostază a lui Iacoban: regizor-dramaturg. După Baranga și Everac, iată-l și pe reșeanul nostru arhitect-constructor al propriului său text. Dar spectacolul are un ton, o muzică personală. Faptele, întîmplările de pe scenă, par a se isca firesc: asistăm, noi trecătorii, cu nasul lipit — de pildă — de geamul restaurantului „Unirea” din Piața Unirii, la o întîlnire jubiliară a unui grup de filologi. Totul e spus simplu, direct, necontrafacut. Fără teatralitate și „efecte”, spectacolul trăiește, emoționează prin propria sa simplitate, actorii au fost conduși cu o delicată discreție să-și apropie personajele de propria lor personalitate și simțire. *Autentic* — acesta este adjectivul cel mai apropiat de substanța spectacolului.

Trebuie aici menționată și contribuția coregizorului Saul Taisler, entuziast actor animator. Dintre interpreți, Constantin Popa a avut molcoma și sfătoasa siluetă a profesorului Ion, iar Liana Mărgineanu, violența satirică a soartei sale. Tefil Vîlcu, în rolul unui „furios”, a abordat o ipostază în care nu l-am mai întîlnit — meșter al cuvîntului și exploziei scenice, a creat un tip

colorat și pipărat. Sergiu Tudose, Emil Coșeru, Virgil Raicu, Virgiliu Costin, Florin Mircea s-au întâlnit cu propria lor tinerețe la „Veritas“, dar și cu Cornelia Gheorghiu, Silvia Popa, Cornelia Hîncu și Violeta Popescu, plăcute siluete și prezente. I-a servit, în rolul chelnerului, un bun „capocomico“ — Valeriu Bobu.

Hrisofenia Cazacu a sugerat prin decor eleganța „kitsch“ a unui local de provincie.

Da, a fost o plăcută simăbătă ieșeană, o „simăbătă la «Veritas»“, în care am sorbit din ochi și vinul din paharele eroilor, cuceriri de optimismul lor liric.

Cronicarul, sosit din București, trăiește pînă la capăt melancolia piesei lui Iacoban, în acceleratul... de București.

Al. Popovici

Teatrul „Bacovia“ din Bacău

■ TOTUL ÎNTR-O NOAPTE

de Mihail Sabin

■ CANTEMIR

de Dumitru Almaș

„Mihail Sabin este cel de al patrulea dramaturg băcăuan lansat de Teatrul «Bacovia» în cursul ultimilor patru ani“, scrie în recentul număr al caietelor teatrului, publicate cu atîta sîrguință și rigurozitate profesională de secretarul literar Carol Isac. Al patrulea dramaturg local este un scriitor, așadar drumul lui în teatru înseamnă o îmbogățire de mijloace, un pas spre complexitate, o împlinire. E interesant că acest pas s-a făcut sub semnul unei certe ambiții — ambițios e titlul care anunță „totul“ într-o noapte, ambiție e în concentrarea subiectului pe un caz-limită, cu ramificații restrînse și exacte, din care autorul își va crea un pretext pentru folosirea unui procedeu polițist — „cine a ucis“, aceasta-i întrebarea! —, ambiție e și în ideea de a dejuca acest procedeu, cu un paradox comun — nimeni nu a ucis, dar fiecare ar fi avut motive s-o facă. Cu sau fără voia nimănui, trecem prin câteva registre ambițioase — dramă de atmosferă, polițistă, de intrigă psihologică etc.

Ce e din toate astea? Ce ne impresionează, de fapt, și ce rămîne după suita de registre?

E o investigație, în fond. Într-o cabană izolată se întîlnesc șapte oameni. Drumurile sînt anevoioase, e viscol. Prin preajmă e un șantier, și toți cei care vin aici au o legătură directă sau indirectă cu șantierul. Val se întîlnește cu George. Din cauza lui George, Val a făcut trei ani de închisoare și acum „l-ar ucide“. În plus, acum George i-a luat logodnica, pe lua. Cu sau fără îndreptățire, George se arată repede odios, spirit totalitar și parvenit și, după plecarea sa, nu mai miră pe nimeni într-atît vestea că a fost găsit mort în zăpadă. Aici, autorul introduce firul polițist — vestea o aduce Necunoscutul, și cum mobilul moral exista, crima pare verosimilă. Investigația din actul doi multiplică premeditarea — fiecare ia crima asupra lui, pentru că fiecareia i-a fost dat să aibă o confruntare de poziții cu tipul — chintesență a egoismului — George. Și după ce se declară fiecare criminal virtual, reiese că nu l-a ucis nici unul, pentru că George a avut un atac de inimă. Dar întreg procedeuul a adus un câștig — „am descifrat caracterul unui om“ — „i-am făcut portretul moral fără fisură“, pe de o parte, iar pe de altă parte — „am făcut o constatare... cei care ar fi dorit moartea acestui om nu sînt în clipa asta mai fericiți“. E, pe scurt, un proces al meschinăriei, care determină uneori pe oameni de a vedea mai degrabă — și mai multiplicat — răul din alții decît propriul lor rău. Necunoscutul care trece pe aici și face investigația pe cont propriu, nu e decît proecția unei invitații la înțelegerea mai complexă a relațiilor dintre oameni și a modului propriu al omului de a se vedea, a se analiza și a se cunoaște.

Cazul și însinuările imaginate de autor sînt particular-dramatice; ceea ce le frînge din aripi și din puterea de seducție este generalitatea limitată — ai tot timpul impresia că se spune prea mult despre o lume mică, cînd de fapt se spune puțin despre o lume mare. Cu alte cuvinte, multe ambiții, destule ecouri, semne distinctive în conturarea genului (replică, suspens, răsturnare de situații, nițică ambiguitate), dar deocamdată puțin mesaj original, implicare sovăielnică.

În fața acestui material încă nedefinit, regizorul Cristian Munteanu a căutat o unitate de măsură pe care am putea-o numi aceea de a nu se lăsa tentat de oscilațiile registrelor. El a creat o atmosferă ușor mediativă, a impus o linie realistă în definierea tipurilor, a estompat asperități și i-a dat un ritm lăuntric investigației, astfel încît verosimilitatea cazului-limită a putut fi receptată exact și integral. N-a putut da și generalitate verosimilă cazului și aici este răspîntia de unde se răsrîng spre noi nuanțe stridente, unele momente albe, o oarecare incertitudine ș.a. Distribuția este echilibrată, aerul cel mai firesc în această atmosferă ușor apăsătoare avîndu-l Mișu Rozeanu, care creează în Necunoscutul un personaj nu nu-